ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (esimene koda laiendatud koosseisus)

18. oktoober 2005 *

Kohtuasjas T-60/03,

Regione Siciliana, esindaja: *avvocato dello Stato* G. Aiello, hiljem *avvocato dello Stato* A. Cingolo, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: E. de March ja L. Flynn, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on komisjoni 11. detsembri 2002. aasta otsuse K (2002) 4905, millega tühistati Itaalia Vabariigile komisjoni 17. detsembri 1987. aasta otsusega K (87) 2090 026, mis puudutab Euroopa Regionaalarengu Fondist Itaalias (maakond: Sitsiilia) infrastruktuuride rahastamiseks abi andmist summas, mis vastab 15 miljo-

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

nile eurole või on sellest suurem, tühistamine ning komisjoni abi andmise raames tehtud ettemaksu sissenõudmine,

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS
(esimene koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja esimees B. Vesterdorf, kohtunikud J. D. Cooke, R. García-Valdecasas, I. Labucka ja V. Trstenjak,

kohtusekretär: ametnik I. Natsinas,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. mai 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

1 Euroopa Regionaalarengu Fond asutati nõukogu 18. mai 1975. aasta määrusega (EMÜ) nr 724/75 (EÜT L 73, lk 1), mida korduvalt muudeti ning asendati alates 1. jaanuarist 1985 nõukogu 19. juuni 1984. aasta määrusega (EMÜ) nr 1787/84 ERF kohta (EÜT L 169, lk 1). Kehtestatud reeglistikku uuendati 1988. aastal nõukogu

24. juuni 1988. aasta määrusega (EMÜ) nr 2052/88 struktuurifondide ülesannete ja tõhususe kohta ning nende tegevuse kooskõlastamise kohta teiste struktuurifondide ning Euroopa Investeerimispanga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (EÜT L 185, lk 9). Nõukogu võttis 19. detsembril 1988 vastu määruse (EMÜ) nr 4253/88, milles nähakse ette sätted määruse nr 2052/88 rakendamiseks esiteks seoses struktuurifondide tegevuse kooskõlastamisega teiste struktuurifondidega ning teiseks Euroopa Investeerimispanga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (EÜT L 374, lk 1). Määrust nr 4253/88 muudeti eelkõige nõukogu 20. juuli 1993. aasta määrusega (EMÜ) nr 2082/93 (EÜT L 193, lk 20).

2 Muudetud määruse nr 4253/88 artikkel 24 pealkirjaga „Abi vähendamine, peatamine ja tühistamine" sätestab:

„1. Kui ettevõtmine või meede ei õigusta osa või kogu eraldatud abi, vaatab komisjon juhtumi asjakohasel viisil partnerluse raames läbi, nõudes eelkõige seda, et liikmesriik või liikmesriigi poolt ettevõtmise rakendamiseks määratud ametiasutused esitaksid omapoolsed märkused kindlaksmääratud aja jooksul.

2. Pärast uurimist võib komisjon asjaomasele ettevõtmisele või meetmele antavat abi vähendada või selle peatada, kui uurimise käigus ilmneb eeskirjade eiramine või ettevõtmise või meetme rakendamise tingimusi mõjutav oluline muudatus, mille kohta ei ole taotletud komisjoni heakskiitu.

3. Iga alusetult makstud summa makstakse komisjonile tagasi. Hilinenud tagasimaksetele lisatakse viivis [...]"

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

3 Itaalia Vabariik palus 23. septembril 1986. aastal komisjonile saadetud taotluses ERF-i finantsabi määruse nr 1787/84 mõttes Sitsiilias (Itaalia) infrastruktuuride rahastamiseks, mis puudutas Gibbesi tammiehitustööde kolmandat järku. Taotluses nähti ette tammikorpuse juurdeehituste väljaehitamine ja osutati tammi, mille veed pidid eelkõige tagama alles valmiva Licata tööstuspiirkonna usaldusväärse veevarustuse ning niisutama ka ligikaudu 1000 hektarit põllumajandusmaad, kahele kasutusotstarbele.

4 Komisjon eraldas 17. detsembri 1987. aasta otsusega K (87) 2090 026, mis puudutas ERF-ist Itaalias (maakond: Sitsiilia) infrastruktuuride rahastamiseks abi andmist summas, mis vastab 15 miljonile eurole või on sellest suurem, Itaalia Vabariigile tegevuse nr 86.05.03.008 raames ERF-i abi maksimumsummas 94 490 620 056 Itaalia liiri ehk ligikaudu 48,8 miljonit eurot (edaspidi „abi andmise otsus"). Itaalia Vabariik sai nimetatud finantsabi raames üldise ettemaksuna 75 592 496 044 liiri (ligikaudu 39 miljonit eurot).

5 Itaalia ametivõimud edastasid komisjonile 23. mai 2000. aasta kirjas abiga seotud tegevuste kohta Itaalia allasutuste koostatud ettekande. Ettekande kohaselt olid tammikorpuse tööd lõpetatud 11. novembriks 1992. Sellest hoolimata ei olnud tamm toimiv, veetõkked ei olnud valmis ja akvedukt ei olnud lõpule viidud. Lisaks kohustusid Itaalia ametivõimud esitama oma taotluse finantsabi ülejäänud summa maksmiseks enne 31. märtsi 2001.

6 Samas kirjas edastasid Itaalia ametivõimud komisjonile hageja 17. jaanuari 2000. aasta teate, milles viimane kohustus ametlikult teostama tammi toimivaks ja kasutatavaks muutmiseks vajalikke töid.

7 Komisjon palus 19. detsembri 2000. aasta kirjas Itaalia ametivõimudelt lisateavet. Ta soovis saada teavet iseäranis lõppsumma maksmise taotluse esitamise tähtaja pikendamise taotluse, hageja poolt ehitise lõpuleviimiseks ja kasutussevõtmiseks võetud sätete ja arenguettekande kohta, milles oleks viidatud ehitustööde lõpetamise ja käitamise alustamise tegelikule või selleks ettenähtud kuupäevale.

8 Itaalia ametivõimud esitasid 29. märtsil 2001 komisjonile oma ülejäänud summa maksmise taotluse ja edastasid hageja 5. märtsi 2001. aasta teate. Selle teate järgi oli Ente minerario Siciliano (Sitsiilia kaevandusamet, tammiehitustööde vastutav teostaja) likvideeritud, Licata tööstuspiirkond ei saanud olla valmis ning järelikult pidi tammivete algset kasutusotstarvet olema muudetud. Veehoidla võimalike otstarvete kindlaksmääramiseks telliti analüüs.

9 Nende andmete põhjal otsustas komisjon alustada määruse nr 4253/88 artiklis 24 ja abi andmise otsuse artiklis 2 ette nähtud uurimist.

10 Komisjon saatis 26. septembril 2001 Itaalia Vabariigile andmed, mille põhjal on võimalik tuvastada eeskirjade eiramist ja õigustada võimalikku abi tühistamise otsust. Komisjon juhtis eelkõige tähelepanu sellele, et tal puudus teave täpse või oletatava kuupäeva kohta, millal ehitis pidanuks olema täielikult toimiv ja käitatav. Ta rõhutab veel, et ehitise kasutusotstarvet oli muudetud abi andmise otsuses märgituga võrreldes. Kutsudes Itaalia ametivõime, Regione Siciliana juhtkonda ja abi lõppsaajat üles esitama kahe kuu jooksul oma märkused, täpsustas komisjon, et pärast seda tähtaega esitatud dokumente, välja arvatud erandjuhtudel, enam arvesse ei võeta.

11 Itaalia Vabariik saatis komisjonile 29. novembri 2001. aasta kirjas hageja märkused. Neist märkustest selgus eelkõige, et ehitise, mille eesmärki oli tegelikult muudetud, käitamise alustamise kohta ei olnud kindlaks määratud mitte ühtki, isegi mitte esialgset kuupäeva.

12 Hageja andis 21. veebruaril 2002, s.o pärast komisjoni määratud tähtaja lõppemist (vt eespool punkt 10), projekti edenemise kohta muud teavet, samuti ajakava, mille kohaselt lõpetatakse ehitustööd enne 2. veebruari 2003.

13 Komisjon leidis, et viimane teave kinnitas eeskirjade eiramisi määruse nr 4253/88 mõttes ning võttis 11. detsembril 2002 vastu otsuse K (2002) 4095 Itaalia Vabariigile abi andmise otsusega antud abi tühistamiseks ning komisjoni poolt abi andmise raames tehtud ettemaksu sissenõudmiseks (edaspidi „vaidlustatud otsus").

14 Vaidlustatud otsuse 14. ja 15. põhjendus on sõnastatud järgmiselt:

„14) Eespool mainitud andmete uurimine kinnitas eeskirjade eiramisi [määruse nr 4253/88 artikli 24 mõttes]:

— asja uurimine kinnitas, et ehitustööd ei olnud lõpetatud ning tammi toimima hakkamise ja käitamise alustamise kohta ei ole võimalik ette näha isegi ligikaudset kuupäeva [...];

— muu hulgas kinnitas uurimine, et ehitise eesmärki ja kasutusotstarvet muudeti oluliselt võrreldes sellega, mis oli märgitud abi andmise otsuses, kuigi selleks ei olnud taotletud komisjoni eelnevat heakskiitu;

— Regione [Siciliana] argumendid ei õigusta komisjoni 26. septembri 2001. aasta kirjas toodud kõnealuseid andmeid, mis puudutavad hankelepingu menetlust ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte tagamist;

15) Arvestades, et eeskirjade eiramised on tuvastatud, tuleb abi andmine lõpetada ja sisse nõuda [...] tehtud ettemaksed."

15 Komisjon tühistas vaidlustatud otsusega Itaalia Vabariigile antud abi, pidas kinni ülejäänud osa maksmiseks mõeldud summast (umbes 9,8 miljonit eurot) ning nõudis ettemaksuna ülekantud summade (umbes 39 miljonit eurot) tagasimaksmist.

Menetlus ja poolte nõuded

16 Hageja esitas 20. veebruaril 2003 Esimese Astme Kohtu kantseleile käesoleva hagi.

17 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (esimene koda laiendatud koosseisus) avada suulise menetluse. Menetlust korraldavate meetmete raames esitas Esimese Astme Kohus hagejale ja komisjonile kirjalikke küsimusi, millele tuli kohtuistungil vastata suuliselt. Esimese Astme Kohus palus Itaalia Vabariigil vastata mitmele küsimusele kirjalikult. Itaalia Vabariik täitis nimetatud nõudmised.

18 Poolte kohtukõned ja vastused kirjalikele ja suulistele küsimustele kuulati ära 12. mai 2005. aasta kohtuistungil. Esimese Astme Kohus, olles pooled ära kuulanud, otsustas lisada toimikusse kaks komisjoni poolt hagejale saadetud kirja kuupäevadega 4. august 2003 ja 24. oktoober 2003, mille viimane esitas liidetud kohtuasjades T-392/03 ja T-435/03 samade poolte vahel, mis puudutasid vaidlustatud otsuse täitmist.

19 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

— tühistada vaidlustatud otsus;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

20 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

— esimese võimalusena tunnistada hagi vastuvõetamatuks;

— teise võimalusena jätta hagi sisuliselt rahuldamata;

— mõista kohtukulud igal juhul välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

21 Komisjon tunnistas kohtuistungil Esimese Astme Kohtu küsimusele vastates, et vaidlustatud otsuse 14. põhjenduse kolmas taane eeskirjade eiramise tuvastamise kohta määruse nr 4253/88 artikli 24 mõttes (vt eespool punkt 14) ei põhistanud mingil viisil nimetatud otsuse vastuvõtmist. Niisiis ei saa hagis nimetatud taande kohta esitatud väited ja argumendid üksi õigustada vaidlustatud otsuse tühistamist, kuna vaidlustatud otsus põhineb ka nimetatud põhjenduse esimeses ja teises taandes tuvastatud eeskirjade eiramisel. Menetluse ökonoomsusest lähtudes ei uuri Esimese Astme Kohus eespool mainitud väiteid ja argumente.

1. *Vastuvõetavus*

Poolte argumendid

22 Komisjon viitab käesoleva hagi vastuvõetamatusele põhjusel, et hagejal puudus õigus hagi esitada.

23 Komisjon ei vaidlusta asjaolu, et vaidlustatud otsus puudutab hagejat EÜ artikli 230 neljanda lõigu mõttes isiklikult. Samas leiab ta, et vaidlustatud otsus ei puuduta hagejat otseselt.

24 Komisjon märgib esiteks, et tema ja hageja vahel ei ole ühelgi hetkel olnud otseseid õigussuhteid.

25 Struktuuripoliitika üheks aluspõhimõtteks on algusest peale olnud see, et komisjon ja liikmesriigid on ühtemoodi vastutavad struktuuriprojektide koostamise eest, samal ajal kui liikmesriigid on üksinda vastutavad selle poliitika rakendamise eest.

26 Niisiis oleks see põhimõte programmide koostamise perioodil 1985–1988, mille jooksul abi andmise otsus vastu võeti, ERF-i tegevuse koha pealt peegeldunud juba jõustunud määruse nr 1787/84 mitmes sättes. Komisjon rõhutab, et käesoleval juhul esitas huvitatud liikmesriik komisjonile, kes abi andmise otsuse vastu võttis, eritaotluse (artikkel 22). Liikmesriik pidi projekti rakendamise ajal esitama komisjonile kvartaliaruanded, mis näitavad eelkõige tegelikke kulusid (artikkel 28). Liikmesriigi taotlusel võis komisjon teha ettemakseid (artikkel 31).

27 Komisjon järeldas sellest, et liikmesriigid on üksnes kontaktisikud detsentraliseeritud haldussüsteemis, mis moodustab asjaomasel perioodil ühe struktuurifondide põhilise eripära. Liikmesriigid on komisjoni ja lõpliku abisaaja vaheliseks filtriks, kuna ülekanded tehakse siseriiklikele ametivõimudele ning viimastel on vabadus

otsustada lõplikule abisaajale antava abi tühistamisega kaasnevate tagajärgede üle. Niisiis oli komisjon, vastupidiselt hagejale, seisukohal, et Itaalia Vabariigil oli vaidlustatud otsuse täitmise osas kaalutlusõigus.

28 Komisjon märgib vastusena hageja argumendile, mille kohaselt oli ta vaidlustatud otsusega tühistatud finantsabina üle kantud summad tasaarvestuse raames juba tagasi maksnud, et 9. novembril 2003 aset leidnud tasaarvestus toimus Itaalia majandus- ja rahandusministeeriumi, mis oli tühistatud abi tagasisaamiseks tehtud võlateatise adressaat, võla ja sellele ministeeriumile tehtud ülekande vahel.

29 Nende esialgsete kaalutluste valguses tuleks kindlaks määrata, kas see otsus puudutab hagejat, kes vastupidiselt Itaalia Vabariigile ei ole vaidlustatud otsuse adressaat, EÜ artikli 230 mõttes otseselt.

30 Komisjon tuletab meelde, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab meede, avaldamaks otsest mõju eraisikule, kes ei ole selle adressaat, tekitama huvitatud isiku õiguslikule seisundile otsest õigusmõju ja tema kohaldamine peab olema puhtalt automaatne ning tulenema üksnes ühenduse õiguskorrast, jättes kõrvale muud vahenormid (Euroopa Kohtu 5. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas C-386/96 P: Dreyfus *v.* komisjon, EKL 1998, lk I-2309, punkt 43 ja Esimese Astme Kohtu 13. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-69/99: DSTV *v.* komisjon, EKL 2000, lk II-4309, punkt 24).

31 Vaidlustatud õigusakti adressaatideks olevad siseriiklikud ametivõimud peavad nende õigusaktide kohaldamisel kontrollima, kas selle õigusakti kohaldamine ei jäta neile ametivõimudele mingit kaalutlusõigust (Esimese Astme Kohtu 15. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-54/96: Oleifici Italiani ja Fratelli Rubino *v.* komisjon,

EKL 1998, lk II-3377, punkt 56). Samamoodi puudutab eraisikut otseselt see, kui õigusakti adressaadi jaoks jääb üksnes teoreetiline võimalus seda mitte rakendada ja nende soov tekitada sellele vastavaid tagajärgi on väljaspool kahtlust (Euroopa Kohtu 17. jaanuari 1985. aasta otsus kohtuasjas 11/82: Piraiki-Patraiki jt *v.* komisjon, EKL 1985, lk 207, punktid 8–11, ja eespool viidatud kohtuotsus Dreyfus *v.* komisjon, punkt 44).

32 Selles kontekstis toob komisjon välja, et Esimese Astme Kohus on juba leidnud oma 25. aprilli 2001. aasta määruses T-244/00: Coillte Teoranta *v.* komisjon (EKL 2001, lk II-1275, edaspidi „Coillte Teoranta määrus"), et Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EPATF) tagatisrahastu rahastamisest teatud kulude välistamise otsus ei mõjutanud otseselt abisaaja õiguslikku seisundit.

33 Komisjoni arvates kohaldub EPATF asjus tehtud Coillte Teoranta määrus samalaadselt struktuurifondidele ning seega ka ERF-ile põhjusel, et struktuurifondide haldamine tugineb ühelt poolt komisjoni ja liikmesriikide ja teiselt poolt liikmesriikide ja ühenduse abisaajate vahel õigussuhete eraldamise põhimõttele. See arutluskäik kehtib iga kord, kui peamine vastutus detsentraliseeritud halduse, nagu eelkõige ERF-i ja EPATF-i raames tehtud kulutuste kontrollimise eest lasub liikmesriikidel.

34 Komisjon täpsustab muu hulgas, et Esimese Astme Kohtu Coillte Teoranta määruse punktis 45 tehtud viidet erinevale olukorrale, millega on tegemist siis, kui otsustatakse Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) poolt rahastamiseks mittesobivate juhtude üle, tuleks mõista kui viidet perioodile, mille jooksul, vastupidiselt käesolevale olukorrale, olid komisjoni ja ESF-i raha saajate vahel otsesed seosed. Komisjon usub sellest aru saavat nii, et see viide peab silmas nõukogu 17. oktoobri 1983. aasta määruses (EMÜ) nr 2950/83 ESF-i ülesandeid käsitleva otsuse 83/516/EMÜ kohaldamise kohta (EÜT L 289, lk 1) kindlaks määratud õiguskorda, mida kohaldati

programmide koostamise perioodil 1984–1988 ESF-ile ja mis nägi ette komisjoni ja abisaaja vahel otsese õigussuhte olemasolu. Komisjoni arvates on see õiguskord seda tüüpi otsese õigussuhte puudumise tõttu selgelt erinev struktuurifondidele, sh ERF-ile programmide koostamise perioodil 1985–1988 kohaldatavast õiguskorrast.

35 Komisjon leiab, et erinevus kahe kohaldatava korra vahel erinevatel programmide koostamise perioodidel välistab, nagu käesoleval juhul, selle, et abisaajatele antaks õigus abi vähendamise otsuseid vaidlustada vastavalt Esimese Astme Kohtu 6. detsembri 1994. aasta otsuse kohtuasjas T-450/93: Lisrestal jt *v.* komisjon (EKL 1994, lk II-1177) punktidele 46–48, mida Euroopa Kohus kinnitas 24. oktoobri 1996. aasta otsusega kohtuasjas C-32/95 P: komisjon *v.* Lisrestal jt (EKL 1996, lk I-5373). Programmide koostamise perioodi 1984–1988 käigus tagas komisjon sisuliselt otsese halduse. Seevastu määruse nr 1787/84 raames, millega põhistati abi andmise otsust, oli komisjonil järelevalve roll. Kuna komisjonil puudus liikmesriikide läbi viidud sissenõudmistoimingutes igasugune roll, nagu Esimese Astme Kohus märkis Coillet Teoranta määruse punktides 47 ja 48, põhinevad võimalikud sissenõudmistoimingud siseriiklikul õigusel ning need ei ole teatud kulude ühenduse rahastamisest välistamise otsuste automaatne tulemus, siis eespool viidatud kohtuotsuses Lisrestal jt *v.* komisjon sisalduval analüüsil ei ole komisjoni arvates määruse nr 4253/88 alusel ja struktuurifondide rahastatavate projektide suhtes tehtud otsuste puhul tähtsust.

36 Vastuseks hageja argumendile, mille kohaselt Coillte Teoranta määrust ei saanud kohaldada põhjusel, et tegemist oli avaliku asutusega, mitte eraisikuga (vt edaspidi punkt 42), lükkab komisjon selle väite ümber põhjendusega, et nimetatud argumendiga ei saa nõustuda, kuna Esimese Astme Kohus antud määruses sellist eristamist läbi ei viinud.

37 Samas ei vaidlusta komisjon seda, et Esimese Astme Kohus leidis oma 9. juuli 2003. aasta otsuses kohtuasjas T-102/00: Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap *v.* komisjon (EKL 2003, lk II-2433, edaspidi „kohtuotsus Vlaams Fonds"), et komisjoni otsus, millega vähendati või tühistati ESF-i antavat finantsabi, puudutab otseselt ja isiklikult sellise abi saajaid. Komisjon tõstab siiski esile, et selline kinnitus tehti juhuslikult, kuna Esimese Astme Kohtul ei tulnud avaldada arvamust selle kohta, kas vaidlustatud otsus puudutas antud asjas hagejat otseselt. Samamoodi ei juhitud tema tähelepanu Coillte Teoranta määrusega loodud pretsedendile. Komisjon lisab, et Esimese Astme Kohtu kohtuotsuses Vlaams Fonds mainitud praktika viitab teisele programmide koostamise perioodile, mille ajal ei põhinenud struktuurifondide õiguskord veel detsentraliseeritud halduskorral. Neil tingimustel on Coillte Teoranta määrusega loodud pretsedent osas, mis puudutab lõplike abisaajate ja komisjoni suhteid liikmesriikide käesoleval ajal detsentraliseeritud viisil hallatavates toimingutes, tunduvalt asjakohasem kui kohtuotsus Vlaams Fonds.

38 Hageja leiab, et hagi on vastuvõetav ning väidab, et EÜ asutamislepingu sätteid eraisikute hagi esitamise õiguste osas ei saa tõlgendada kitsalt. Ta viitab eelkõige Euroopa Kohtu 15. juuli 1963. aasta otsusele kohtuasjas 25/62: Plaumann *v.* komisjon (EKL 1963, lk 197). Samuti tuleb tunnustada kõikide isikute, kes on vastavalt neile sätetele õigussubjektid ja keda vaidlustatud õigusakt isiklikult ja otseselt puudutab, hagi esitamise õigust. Hageja sõnade kohaselt kohaldatakse seda lahendust ka juhul, kui hageja on neile tingimustele vastav avalik asutus. Selles osas viitab ta Esimese Astme Kohtu 15. juuni 1999. aasta otsusele kohtuasjas T-288/97: Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia *v.* komisjon (EKL 1999, lk II-1871).

39 Hageja sõnul puudutab vaidlustatud otsus, mille kohta ta teadis, et see pole ametlikult temale adresseeritud, teda siiski otseselt selles osas, milles ta puudutab otseselt tema õiguslikku seisundit. Vaidlustatud otsuse adressaadil ehk Itaalia Vabariigil ei olnud selle otsuse rakendamisel tõepoolest kaalutlusõigust osas, mis

puudutab lihtsalt eelnevalt ERF-ist üle kantud summade tagastamist. Selleks puuduks vajadus mis tahes täiendava seadusandliku tegevuse järele. Hageja leiab, et ühenduse väljakujunenud kohtupraktika kohaselt piisab neist asjaoludest, et põhistada eraisikute õigust hagi esitamiseks (eespool viidatud kohtuotsus Dreyfus *v.* komisjon).

40 Lisaks sellele rõhutab hageja, et nüüdseks on ta tasaarvestuse raames tagastanud vaidlustatud otsusega tühistatud abiga seoses ülekantud summad, sealhulgas viivised.

41 Neil tingimustel tuleb jätta tähelepanuta asjaolu, et hageja ja komisjoni vahel puudusid otsesed seosed, kuna alates abi andmise otsusest oli teada, et hageja oli ilmselgelt ERF-i abi saaja. Peale selle tuleks siinkohal rõhutada, et vastupidiselt komisjoni väidetele oli hagejal viimasega abi andmise otsusele eelneva uurimisfaasi jooksul otseseid kontakte. Sellel perioodil toimusid komisjoni ja hageja vahel põhjalikumad kõnelused.

42 Lisaks sellele ei ole komisjoni viidatud kohtupraktika (Coillte Teoranta määrus) tema suhtes kohaldatav. Hageja ei ole tõepoolest eraisik, vaid kohalik omavalitsus, st Itaalia riigi haldusüksus.

43 Selles kohta tuleks meelde tuletada kohtuotsust Vlaams Fonds, mille punktis 60 leitakse järgmist:

„Vastavalt väljakujunenud [...] kohtupraktikale puudutab komisjoni otsus ESF-i antava finantsabi vähendamise või tühistamise kohta otseselt ja isiklikult selle abi

saajaid ja tekitab neile kahju, hoolimata asjaolust, et asjaomane liikmesriik on haldumenetluses ESF-i ainus vahendaja. Tegelikult on abisaajad need, kes kannavad vähendamis- või tühistamisotsusega kaasnevaid majanduslikke tagajärgi, kuna nad on esmajärjekorras vastutavad ebaseaduslikult ülekantud summade tagasimaksmise eest (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Lisrestal jt *v.* komisjon, punktid 43–48, ja viidatud kohtupraktika)."

Esimese Astme Kohtu hinnang

44 Vaidlustatud otsus, mis puudutab hagejale kui abisaajale antavat abi, saadeti asjomasele liikmesriigile, st Itaalia Vabariigile. EÜ artikli 230 neljanda lõigu kohaselt võib „iga füüsiline või juriidiline isik samadel tingimustel algatada menetluse temale adresseeritud otsuse vastu ja sellise otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on see teisele isikule adresseeritud määrus või otsus." Kuna antud asjas ei vaidlustata seda, kas see puudutab hagejat isiklikult, siis tuleb uurida, kas vaidlustatud otsus puudutab hagejat otseselt.

45 Tuleb meelde tuletada väljakujunenud kohtupraktikas toodud kahte kumulatiivset otsese puudutamise kriteeriumi EÜ artikli 230 neljanda lõigu mõttes.

46 Esiteks peab kõnealune õigusakt mõjutama eraisiku õiguslikku seisundit otseselt. Teiseks ei tohi nimetatud õigusakt võimaldada tema täitmise eest vastutavatele adressaatidele mingisugust kaalutlusõigust, kuna ta on puhtalt automaatse iseloomuga ja tuleneb vaid ühenduse õigusnormidest, ilma et kohaldataks muid vahenorme (eespool viidatud kohtuotsused Dreyfus *v.* komisjon, punkt 43; DSTV *v.* komisjon, punkt 24, ning Esimese Astme Kohtu 6. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas T-105/01: SLIM Sicilia *v.* komisjon, EKL 2002, lk II-2697, punkt 45; vt

selle kohta veel Euroopa Kohtu 13. mai 1971. aasta otsused liidetud kohtuasjades 41/70–44/70: International Fruit Company jt *v.* komisjon, EKL 1971, lk 411, punktid 23–29, ning 6. märtsi 1979. aasta otsus kohtuasjas 92/78: Simmenthal *v.* komisjon, EKL 1979, lk 777, punktid 25 ja 26). Teise kriteeriumiga nõutud tingimus on samuti täidetud juhul, kui liikmesriigi võimalus kõnealune õigusakt rakendamata jätta on üksnes teoreetiline ja tema soov tekitada sellele vastavaid tagajärgi on väljaspool kahtlust (eespool viidatud kohtuotsus Dreyfus *v.* komisjon, punkt 44; vt selle kohta veel eespool viidatud kohtuotsus Piraiki-Patraiki jt *v.* komisjon, punktid 8–10).

47 Nagu on välja toodud eespool punktis 15, kaotas vaidlustatud otsus abi täies ulatuses tühistamisega ära ka komisjoni kohustuse maksta välja abi ülejäänud summa (9,8 miljonit eurot) ning kohustas Itaalia Vabariiki maksma tagasi makstud ja hagejale tehtud ettemaksud.

48 Esimese Astme Kohus leiab, et selline otsus mõjutas ilmtingimata otseselt hageja õiguslikku seisundit ja seda mitmel viisil. Lisaks sellele ei andnud vaidlustatud otsus Itaalia ametivõimudele mingisugust kaalutlusõigust, kuna selle täitmine oli oma olemuselt puhtalt automaatne ning tuleneb vaid ühenduse õigusnormidest, ilma et kohaldataks muid vahenorme.

49 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et kui abi andmise otsus oli vastu võetud ning sellest oli Itaalia Vabariiki teavitatud, võis hageja, tingimusel et nimetatud abi andmise otsusest ja ERF-ile kohaldatavatest õigusnormidest peetakse kinni, arvestada, et abi esemeks oleva projekti teostamiseks antava abi summa (ligikaudu 48,8 miljonit eurot) oli täielikult tema käsutuses. Selle põhjal võis hageja Gibbesi tammiehitustööde kolmanda järgu valmimist planeerida ja näha eelarves ette vastavad kulud.

50 Muu hulgas olid Itaalia ametivõimud hageja eeskujul ise samuti seotud eespool mainitud tingimuste ja õigusnormidega. Niisamuti tuli komisjoni kõnealuse abi raames tehtud ettemaksusummad Gibbesi tammi kolmanda järgu valmimiseks kohustuslikus korras ära kasutada. Ei ühenduse õigus ega siseriiklik õigus ei andnud Itaalia ametivõimudele õigust jätta hagejat abi summadest ilma või lubada nende kasutamist teistel eesmärkidel. Seega, senikaua kuni tingimustest ja eespool mainitud õigusnormidest peeti kinni, ei olnud Itaalia ametivõimudel õigust nõuda hagejalt nende summade isegi mitte osalist tagasimaksmist.

51 Muus osas tuleb rõhutada, nagu ka hageja kinnitas Esimese Astme Kohtu küsimustele kohtuistungil antud vastuses, et perioodil 1987–1992 viis ta suures osas ellu projekti, millele tühistatud abi anti ning et töid rahastati üksnes hageja omavahenditest ja ühenduse abist, mis hiljem tühistati.

52 Neid esialgseid kaalutlusi silmas pidades tuleb uurida küsimust, kas vaidlustatud otsus puudutas hagejat otseselt.

53 Esiteks, mis puudutab hageja õigusliku seisundi muutmist, siis mõjutas vaidlustatud otsus hageja algset seisundit esimesena otse ja vahetult, jättes ta ilma ülejäänud abisummast (ligikaudu 9,8 miljonit eurot), mida komisjon ei olnud veel maksnud. Ülejäänud abisummat ei saa komisjon Itaalia Vabariigile üle kanda, kuna abi on tühistatud. Seega ei saa Itaalia ametivõimud seda hagejale tagasi kanda. Kuigi enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist võis hageja projekti teostamise raames nimetatud summaga kindlalt arvestada, oli ta alates selle otsuse tegemisest sunnitud esiteks sedastama, et teda on sellest ilma jäetud ja teiseks, otsima asendavat rahastamist, et täita Gibbesi tammi kolmanda järgu ehitustööde raames oma lepingulisi kohustusi.

54 Vaidlustatud otsus muudab otseselt hageja õiguslikku seisundit ka selles osas, mis puudutab ettemaksuna ülekantud summade (ligikaudu 39 miljonit eurot) tagasimaksmise kohustust. Tõepoolest mõjutab vaidlustatud otsus võlausaldajast hageja õigusliku staatuse otsest ümberkujundamist potentsiaalseks võlgnikuks vähemalt nende summade osas. Selle põhjuseks on see, et vaidlustatud otsus teeb võimalikuks Itaalia ametivõimudel hagejalt nõuda, mis enne ei olnud ei ühenduse ega siseriikliku õiguse alusel võimalik, ülekantud ettemaksude tagasimaksmist. Teiste sõnadega, vaidlustatud otsus mõjutas teiseks otse ja automaatselt hageja õiguslikku seisundit suhetes siseriiklike ametivõimudega.

55 Kuna vaidlustatud otsus muudab hageja õiguslikku seisundit otseselt ja märgatavalt, nagu tuleneb ka eespool punktidest 53 ja 54, vastab see täielikult otsese puudutamise esimesele kriteeriumile, mida tuletati meelde eespool punktis 46.

56 Vaidlustatud otsuse automaatse kohaldamise kriteeiumi osas tuleb seejärel märkida, et vaidlustatud otsusel on endal mehhaaniliselt hageja suhtes eespool punktides 53 ja 54 märgitud kahekordne mõju.

57 Vaidlustatud otsuse kahekordne mõju tuleneb üksnes ühenduse õigusnormidest, nimelt EÜ artikli 211 kolmanda taande ja EÜ artikli 249 neljanda lõigu koosmõjust. Siseriiklikel ametivõimudel puudub selle otsuse täitmisel igasugune kaalutlusõigus.

58 Eespool toodud punktides 56 ja 57 toodud järeldusi ei sea kahtluse alla komisjoni argument, mille kohaselt võivad siseriiklikud ametivõimud teoreetiliselt otsustada hageja vabastada vaidlustatud otsuse tõttu tal lasuvatest finantstagajärgedest, ühelt

poolt rahastades riiklikest ressurssidest ära võetud ühenduse abi ülejäänud osa ja teiselt poolt hagejale antud ühenduse ettemaksude tagasimaksmist, või üksnes ühte neist kahest.

59 Tõepoolest ei tühistaks selline võimalik siseriiklikult tehtav otsus komisjoni otsuse automaatset kohaldamist. See jääks ühenduse õiguses vaidlustatud otsuse kohaldamisest õiguslikult väljapoole. Selle siseriikliku otsusega kaasneb hageja asetamine olukorda, milles ta oli juba enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, muutes omakorda automaatselt vaidlustatud otsusega kord juba muudetud hageja õiguslikku seisundit teistkordselt. Hageja õigusliku seisundi teistkordne muutmine tuleneks üksnes siseriiklikust otsusest ja mitte vaidlustatud otsuse täitmisest.

60 Teisisõnu oleks just siseriikliku rahastamisotsuse vastuvõtmine hädavajalik vaidlustatud otsusega automaatselt kaasnevate mõjude peatamiseks.

61 Selles osas erinevad käesoleva juhtumi asjaolud komisjoni viidatud Coillte Teoranta määruse aluseks olevatest asjaoludest (vt eespool punktid 32–34). Kohtuasjas Coillte Teoranta jättis komisjon vaidlustatud otsusega rahuldamata asjaomase liikmesriigi taotluse, kes oli selle otsuse adressaadiks, milles nähti ette, et abisaajale juba ülekantud summad antaks EPATF-i vastutusalasse ühenduse kaasrahastamiseks kõlblike kulutustena. Vastupidiselt käesoleva asja olukorrale ei toonud Coillte Teoranta määruses puudutatud vaidlustatud otsus kaasa abisaaja automaatset ja mehhaanilist vabastamist seni veel võlgu olevast summast. Lisaks võis abisaajat juba saadud ettemaksu summasid tagasi maksma sundida üksnes komisjoni vaidlustatud otsusele järgnenud siseriiklik otsus.

62 Seega kohaldavad eespool punktis 58 mainitud komisjoni põhjendused ekslikult eespool punktis 46 meenutatud väljakujunenud kohtupraktika mõttes otsese mõju mõistet, või isegi lükkavad selle ümber. Asjaolu, et Itaalia ametivõimudel on selline rahastamisvõimalus, ei tähenda iseenesest seda, et vaidlustatud otsuse adressaat peaks seda rakendama enne, kui see hakkab hagejale mõju avaldama.

63 Nagu tuleneb eespool punktidest 56–62, siis selle koha pealt, milles Itaalia ametivõimudele ei jäeta mingisugust kaalutlusõigust, kuna see kattub puhtalt automaatse olemusega ja tuleneb vaid ühenduse õigusnormidest, ilma et kohaldataks vahenorme, vastab vaidlustatud otsus täielikult eespool punktis 46 meelde tuletatud otsese puudutamise teise kriteeriumi tingimustele.

64 Muu hulgas ei ole vastuvõetav komisjoni argument (vt eespool punktid 24–27), mille kohaselt takistab õigussuhete eraldamine ühelt poolt komisjoni ja liikmesriikide vahel ning teiselt poolt liikmesriikide ja abisaaja vahel hageja mis tahes otsest puudutamist.

65 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale (vt selle kohta Euroopa Kohtu 11. novembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 60/81: IBM *v.* komisjon, EKL 1981, lk 2639, punkt 9; Esimese Astme Kohtu 24. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas T-3/93: Air France *v.* komisjon, EKL 1994, lk II-121, punkt 43, ja 4. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas T-87/96: Assicurazioni Generali et Unicredito *v.* komisjon, EKL 1999, lk II-203, punkt 37) tuleb selleks, et määrata kindlaks, kas ühenduse õigusakt puudutab eraisikut EÜ artikli 230 mõttes otseselt, uurida selle tegelikku olemust kontrollimaks, kas sõltumata selle vormist mõjutab ta eraisiku huvisid vahetult, mis muudaks kirjeldatud viisil isiku õiguslikku seisundit.

66 Niisiis tuleneb eespool punktidest 47–63, et vaidlustatud otsus puudutab otseselt hageja õiguslikku seisundit.

67 Lisaks tuleb esile tuua, nagu hageja õigustatult rõhutab, et tema ja komisjoni vahel esinesid otsesed suhted, näiteks abi andmist ettevalmistava staadiumi või hagejale 26. septembril 2001 (vt eespool punkt 10) kirja otse saatmise näol. Selles osas tõstab Esimese Astme Kohus esile, et need otsesed suhted kestsid pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist edasi, mida võib järeldada ka komisjoni kahest hagejale otse saadetud kirjast, mis lisati toimikusse (vt eespool punkt 18). Nendest kirjadest esimeses, mis saadeti 4. augustil 2003, kutsus komisjoni tõepoolest hagejat üles kandma üle ligikaudu 39 miljoni euro suurust summat, millele oli lisatud viivis, kõnealuse projekti raames tehtud ettemaksu summade tagasimaksmiseks. Samamoodi teatas komisjon hagejale teises kirjas, mis saadeti 24. oktoobril 2003, et ta tegi tasaarvestuse komisjoni erinevate võlanõuete ja võlgade vahel, mis vastasid hagejat puudutavatele projektidele, sh Gibbesi tammi kolmas järk. Neil tingimustel ei saa nõustuda komisjoni formaalse lähenemisega.

68 Kuna eespool punktis 46 meenutatud kriteeriumid olid täidetud, tuleb vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

2. *Põhiküsimus*

69 Hageja esitab oma hagi toetuseks kaks väidet. Esimene neist põhineb määruse nr 4253/88 artikli 24 rikkumisel ja teine selle sätte kohaldamisel tehtud ilmsel hindamisveal.

Esimene väide, mis tuleneb määruse nr 4253/88 rikkumisest

70 Hageja toob oma esimese väite kinnituseks kolm argumenti. Esiteks, määruse nr 4253/88 artikkel 24 ei näe ette abi tühistamise võimalust. Teiseks, asjaolu, et ehitis ei olnud toimiv ja käitatav, ei anna määruse nr 4253/88 artikli 24 ja abi andmise otsuse kohaselt alust kõnealuse abi tühistamiseks. Viimaseks, vastavalt määruse nr 4253/88 artiklile 24 olid kõnealuse abi säilitamise tingimused täidetud.

Esimest väidet kinnitav esimene argument

— Poolte argumendid

71 Hageja tuletab meelde, et komisjon tühistas vaidlustatud otsusega abi täies ulatuses. Ühenduse abi tühistamine on aga ette nähtud üksnes määruse nr 4253/88 artikli 24 pealkirjas, mitte selle artikli tekstis. Sellega nõustus ka komisjon, et artikli 24 lõige 2 näeb teatud konkreetsetel tingimustel ette üksnes abi vähendamist või peatamist. Kõnealuse abi tühistamist puudutas üksnes abi andmise otsuse artikkel 2, kuid neid juhtumeid vaidlustatud otsuses selgesõnaliselt ei mainitud. Neil tingimustel oleks vaidlustatud otsus õiguslikult põhjendamatu selles osas, milles ta põhineb üksnes määruse nr 4253/88 artikli 24 avaral tõlgendusel, kuigi abi tühistamine, mis oma olemuselt on karistus, nõuab vastupidiselt selle sätte kitsast tõlgendamist.

72 Komisjon omakorda väidab, et sätte sisu ja tema pealkirja vahelise erinevuse korral tuleb neid mõlemaid tõlgendada viisil, et kõikidel terminitel oleks efektiivne mõju. Lisaks sellele lubab artikli 24 ja eriti selle lõike 1 süstemaatiline tõlgendamine järeldada abi täieliku tühistamise võimalikkust nii, et sellele viitamine abi andmise otsuse artiklis 2 poleks olnud vajalik. Peale selle, kui anda komisjonile õigus üksnes vähendada abisummat proportsionaalselt toimepandud eeskirjade eiramisega, julgustaks see pettuste toimepanemisi, kuna tagastamisele kuuluvad üksnes ebaseaduslikult saadud summad.

— Esimese Astme Kohtu hinnang

73 Abi tühistamise tingimused kuuluvad alusnormide, mitte menetlusnormide alla (Esimese Astme Kohtu 28. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas T-180/01: Euroagri *v.* komisjon, EKL 2004, lk II-369, punktid 36 ja 37). Need aspektid on seega põhimõtteliselt reguleeritud abi andmise otsuse hetkel kohaldatavate õigusnormidega. Nagu Esimese Astme Kohus tuletas samas otsuses meelde, on abisaajale süüks pandud eeskirjade eiramiste tõttu ühenduse abi tühistamisel karistuslik iseloom juhul, kui see ei piirdu nende eiramiste tõttu ebaseaduslikult ülekantud summade tagastamisega. See on vastuvõetav üksnes siis, kui seda õigustavad nii abi andmise otsuse hetkel kohaldatavad õigusnormid kui tühistamise hetkel kehtivad õigusnormid.

74 Neil tingimustel on abi tühistamise valdkonnas asjakohasteks säteteks määruse nr 1787/84 sätted, mis kehtisid abi andmise otsuse vastuvõtmisel, ja määruse nr 4253/88 sätted vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel kohaldatavas versioonis, st määrusega nr 2082/93 muudetud kujul.

75 Määruse nr 1787/84 artikli 32 lõige 1 nägi ette abi vähendamise või tühistamise. Määruse nr 4253/88 artikkel 24, määrusega nr 2082/93 muudetud versioonis, käsitleb abi tühistamist oma pealkirjas ning kaudsel moel ka lõikes 1, mis toob välja finantsabi osalise või täieliku õigustamatuse.

76 Mis puutub nimetatud artikli 24 lõike 2 sõnastusse, mis ei näe otseselt ette abi tühistamist, siis piisab, kui märkida, et väljakujunenud kohtupraktika (Esimese Astme Kohtu 12. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas T-216/96: Conserve Italia *v.* komisjon, EKL 1999, lk II-3139, punkt 92; 14. juuni 2001. aasta otsus kohtuasjas T-143/99: Hortiplant *v.* komisjon, EKL 2001, lk II-1665, punkt 40; 26. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas T-199/99: Sgaravatti Mediterranea *v.* komisjon, EKL 2002, lk II-3731, punktid 130 ja 131, ning 11. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas T-186/00: Conserve Italia *v.* komisjon, EKL 2003, lk II-719, punktid 74 ja 78) annab komisjonile võimaluse tühistada abi määruse nr 4253/88 artikli 24 lõike 2 alusel.

77 Neil tingimustel tuleb esimese väite kinnituseks toodud esimene argument põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Esimese väite kinnituseks toodud teine argument

— Poolte argumendid

78 Hageja arvates ei esine komisjoni nõue ehitise täieliku toimimise ja kasutatavuse kohta ei abi andmise otsuses ega määruse nr 4253/88 artiklis 24. Komisjon väljendas

seda alles lõpliku abi andmise taotluse esitamise hetkel. Selles osas tuleks hilinenud nõuet käsitleda õiguslikult põhjandamatuna seetõttu, et alates 17. jaanuarist 2000 oli hageja kohustatud lühikese tähtaja jooksul tagama ERF-i poolt kaasrahastatava ehitise toimimise.

79 Komisjon vaidleb sellele vastu, väites esiteks, et hageja ei vaidlusta asjaolu, et tamm ei olnud toimiv ega käitatav vaidlustatud otsuse kuupäeval. Ta tuletab seejärel sisuliselt meelde, et rahastatavate ehitiste toimimise kriteerium on alati olnud ja jääb peamiseks struktuurifondide puhul, mille keskseks osaks kavandatavad programmid on, eriti põhjustel, mis on seotud asutamislepingus kindlaksmääratud majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuspoliitika tõhususega. Lisaks sellele tähendab struktuurifondide hea finantsjuhtimine komisjonile ja liikmesriikidele kohustust pidada kokkulepitud programmidest kinni ning õigust tühistada mittetoimivatele projektidele määratud toetused.

— Esimese Astme Kohtu hinnang

80 Nagu komisjon kohtuistungil meelde tuletas, tuleb abi andmise otsust lugeda koos vastava abitaotlusega (vt analoogia alusel Esimese Astme Kohtu 14. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas T-81/95: Interhotel *v.* komisjon, EKL 1997, lk II-1265, punkt 42). Niisiis järeldub toimikust ja eelkõige eespool punktis 3 esitatud Itaalia Vabariigi abitaotlusest, et nimetatud taotluses, mille põhjal abi andmise otsus vastu võeti, märgiti, et ehitis pidi hakkama toimima Gibbesi tammi ehitustööde kolmanda järgu valmimisel.

81 Muu hulgas, nagu komisjon õigustatult oma menetlusdokumentides meelde tuletab, näeb määruse nr 1787/84 artikli 18 lõige 1 ette, mille alusel ta abi andmise otsuse vastu võttis, et "infrastruktuuride investeeringute rahastamine suunatakse [...] infrastruktuuridesse, mille eesmärk on regiooni või piirkonna arendamine, kus nad asuvad."

82 Selle kohta tuleb kõigepealt meelde tuletada, et ühenduse struktuurifondide nõuetekohase toimimise ja nende usaldusväärse finantsjuhtimise tagamiseks peab kogu selle raames kaasrahastatava projekti täitmine olema suunatud projekti toimima hakkamisele, see nõue on ühenduse rahastamise otsuse aluseks.

83 Niisiis on kindel, et vaidlustatud otsuse kuupäeval ei olnud tamm toimiv ega käitatav. Neil asjaoludel ei oleks eespool viidatud sättega ilmselgelt kooskõlas lubada kõnealusele abisaajale ehitise valmimiseks antud ühenduse finantsabi säilitamist, kuna see ehitis ei ole kasutatav. Selline lähenemine ei vastaks muu hulgas ühenduse struktuurifondide hea halduse eesmärgile.

84 Neil tingimustel on esimese väite kinnituseks toodud teine argument põhjendamatu ja tuleb seetõttu tagasi lükata.

Esimese väite kinnituseks toodud kolmas argument

— Poolte argumendid

85 Hageja sõnul olid määruse nr 4253/88 artiklis 24 toodud kõnealuse abi säilitamise tingimused täidetud, kuna ehitise olemus ja abikõlbliku tegevuse rakendamise tingimused ei olnud muutunud ja kuna ehitise kasutusotstarbe muutmiseks küsiti komisjoni heakskiitu viimasele saadetud taotluses.

86 Hageja on arvamusel, et ehitise eesmärgi või kasutusotstarbe muutmine ei tähenda määruse nr 4253/88 artikli 24 lõike 1 kohaselt asjaolu, mille tõttu finantsabi vähendada või peatada, ehkki komisjon võttis nimetatud muudatust vaidlustatud otsuses arvesse.

87 Lisaks märgib hageja, et abi andmise otsuse lisas endas oli välja toodud ehitise kirjeldus, mitte aga viidatud tema kasutusotstarbele.

88 Asjaolu, et ehitise abil tõkestatavad veed on nüüdsest täielikult mõeldud niisutuseks ja mitte enam tööstusseadmete jahutamiseks, ei muuda hageja arvates kõnealuse ehitise olemust, milleks on vee tõkestamine üldistes huvides. Hageja mainib selle kohta, minemata komisjoniga vastuollu, et kõnealuse tammiga tõkestatud veed olid kogu aeg mõeldud 1000 hektari suuruse maa-ala niisutamiseks. Licata tööstuspiirkonna valmimine 1986. aastaks, nagu oli ette nähtud, ei realiseerunud, mistõttu muutus peamiseks niisutamine. Sellest asjaolust teavitati komisjoni, olgu veel täpsustatud, et ehitis täitis regionaalarengu raames sotsiaal-majanduslikku üles-

annet. Selles osas tuleks käsitleda, et tamm, mis asus piirkonnas, kus oli märkimisväärne puudus veest era-, põllumajanduslikuks ja tööstuslikuks kasutuseks, võiks tänu oma vee kvaliteedile täita mitut vajadust, seal hulgas joogiveena, ning see võiks kuuluda vee valdkonnas ERF-i kaasrahastatavate ühiste ja tunduvalt laiemate tegevuste süsteemi. Hageja lisab, et vete ja kõnealuse tammi kasutamise kohta telliti spetsiaalne analüüs.

89 Samamoodi leiab hageja, et ehitise eesmärgi muutmine ei saa mõjutada tegevuse alustamise tingimusi, kuna viimased kehtivad ehitise funktsioneerimise, mitte tema eesmärgi suhtes.

90 Hageja sõnul on vaidlustatud otsus ekslik selles osas, milles jäeti arvestamata asjaolu, et Itaalia ametivõimud teavitasid komisjoni ehitise eesmärgi muutmist puudutavatest dokumentidest.

91 Komisjon tuletab meelde, et eeskirjade eiramise korral, eelkõige asjaomase meetme rakendamist mõjutava olulise muudatuse korral, võib tugineda määruse nr 4253/88 artiklile 24.

92 Ta märgib lisaks, et on tuvastanud eeskirjade eiramine, mis seisneb tema eelneva heakskiiduta ehitise eesmärkide ja kasutusotstarbe sisulises muutmises võrreldes sellega, mis oli ette nähtud abi andmise otsuses.

93 Komisjon tuletab seejärel meelde, et abi andmise otsus võeti vastu määruse nr 1787/84 alusel. Selle määruse artikli 22 lõike 3 sätted, mis näevad ette ühenduse struktuurifondidest kaasrahastatava ehitise kirjelduse, oleksid üleliigsed, kui sellist kirjeldust tuleks käsitleda puhtalt viitavana. Sama kehtib selle määruse artikli 28 lõike 1 punkti b sätete puhul, mille kohaselt sisaldab lõpliku tasumise taotlus eelkõige teadet selle kohta, et investeering on algse projektiga kooskõlas.

94 Itaalia ametivõimude määruse nr 1787/84 artikli 22 lõike 3 mõttes komisjonile esitatud ERF-i abitaotlusest ilmneb, et tammi ja tema ettenähtud kasutusala kirjeldamine moodustasid taotluse põhiosa. Komisjon lisab, et abi andmisel võeti arvesse iseäranis taotluses välja toodud ehitise kestvust, tehnilisi näitajaid ja kasutusotstarvet. Tuhande hektari suuruse põllumajandusmaa niisutamine oli komisjoni arvates ette nähtud teisejärgulisena.

95 Neil tingimustel oleks projekti kasutusotstarbe muutumine pärast rahastamist ettenähtust erinevaks vastuolus kavandamise mõistet hõlmava selge ja ühtlase regionaalarengu mõistega. Asjaomast abi anti eeldusel, et tammiga tõkestatud veed oleksid seotud eelkõige ehitatava tööstuspiirkonna veevarustusega.

96 Sellest võib järeldada, et tammivee kasutusotstarbe muutmine õigustab abi tühistamist määruse nr 4253/88 artikli 24 tähenduses.

97 Muu hulgas väidab komisjon, et hageja argument (vt eespool punkt 90), mille kohaselt ei olnud ta vaidlustatud otsuses arvesse võtnud asjaolu, et Itaalia ametivõimud teavitasid komisjoni ehitise eesmärgi asjaomasest muudatusest, on põhjendamatu. Komisjon ei ole kunagi andnud ehitise otstarbe muutmisele oma heakskiitu, lisaks sellele teatati sellest väga hilja, st 29. märtsil 2001. Teisest küljest hageja isegi ei taotlenud heakskiitu nimetatud muudatusele. Komisjon väidab, et ehitise otstarbe muutmisest teavitamine ei ole sama kui sellele heakskiidu taotlemine. Vastupidi, temale 29. märtsil 2001 edastatud teave viis komisjoni abi tühistamise menetluse algatamiseni. Hageja kinnitas seda teavet 29. novembril 2001, mis viis vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseni 11. detsembril 2002.

98 Lisaks sellele tugines hageja argument, mille kohaselt ei võinud komisjon abi ei vähendada ega tühistada üksnes põhjusel, et siseriiklikud ametivõimud olid sellele heakskiitu küsinud, määruse nr 4253/88 artikli 24 ekslikule tõlgendamisele. Kui komisjon ei saaks vähendada ega tühistada abi üksnes sel põhjusel, et teda oli projekti muutmisest teavitatud, seaks see ohtu ühenduse finantshuvid. Selline tõlgendus muudaks kasutuks isegi muudatuse heakskiitmise.

— Esimese Astme Kohtu hinnang

99 Kõigepealt tuleb esile tõsta, nagu komisjon õigustatult meelde tuletas, et Itaalia Vabariigi esitatud ERF-i abitaotluses on kõnealuse ehitise eesmärk märgitud.

100 Lisaks sellele väitis komisjon õigusega, et tema jaoks ei piisa ehitise, mille püstitamist kaasrahastab ERF, kasutusotstarbe muudatuste kohta esitatud teabest, vaid et ta peab nendele muudatustele andma ka oma nõusoleku. Esimese Astme Kohus on juba leidnud, et komisjon võib eeskirjade eiramisel abi tühistada eelkõige projekti olulise muudatuse korral, mis puudutab tema olemust või tema rakendamise tingimusi, ilma et eelnevalt oleks komisjonilt heakskiitu taotletud (eespool viidatud 12. oktoobri 1999. aasta otsus Conserve Italia *v.* komisjon, punkt 92).

101 Toimiku kohaselt piirdus hageja kõnealuse ehitisega tõkestatud vete kasutusotstarbe muutmisest komisjoni teavitamisega hilinenult. Ilmselgelt ei kujutanud see informatsioon endast heakskiidu taotlemist.

102 Nagu eespool punktis 81 meelde tuletati, tuleb ühelt poolt maksmisotsuse ja sellele vastava rahastamistaotluse ühisel lugemisel ning teiselt poolt komisjoni eelneva heakskiiduta ehitise kasutusotstarbe olulise muutmise korral selliselt, et Licata tööstuspiirkonna veevarustuse peamist kasutuseesmärki ei olnud saavutatud, järeldada, et abi tühistamine on vastavalt määruse nr 4253/88 artiklile 24 õigustatud.

103 Neil tingimustel ei ole esimese väite kinnituseks toodud kolmas argument põhjendatud ning tuleb tagasi lükata seetõttu, et esimene väide lükati täies ulatuses tagasi.

Teine väide, mis tuleneb määruse nr 4253/88 artikli 24 kohaldamisel tehtud ilmsest hindamisveast

Poolte argumendid

104 Hageja väitel on ekslik komisjoni jaoks määravaks saanud hinnang, mille kohaselt ei olnud ehitustööd lõpetatud ning mille kohaselt ei oleks olnud võimalik kindlaks määrata isegi mitte ligikaudset kuupäeva, millal tamm oleks toimiv ja kasutatav.

105 Vastupidi, ta väidab, et komisjonile üle antud dokumentidest ja eriti ehitustööde lõpetamise sertifikaadist võib järeldada, et tammi täieliku valmimisega seotud ehitustööd olid lõpetatud 4. novembril 1992. Ta lisab, et seda asjaolu on vaidlustatud otsuse kuuendas põhjenduses tunnustatud.

106 Hageja märgib lisaks, et viimased vaidlustatud otsuses mainitud lõpetamata tööd on täielikult teisejärgulised. Need ei võimaldaks välistada tammi ehituse tegelikku lõpuleviimist. Neid väiteid kinnitab lõpetamise sertifikaat ise.

107 Muus osas väidab hageja, et vastupidiselt vaidlustatud otsuse kuuendas põhjenduses esitatule ei maini nimetatud sertifikaat lõpetamata „esialgseid veetõkkeid."

108 Hageja lisab, et Servizio nazionale dighe (Itaalia tammihooldusteenistus) nõudis pärast ehitustööde lõpetamist üksnes tammi vasaku nõlva plaadistamistööde teostamist.

109 Hageja järeldab sellest, et Gibbesi tammi valmimist puudutavad ehitustööd olid lõpetatud 1992. aasta novembris ning Servizio nazionale dighe ülalmainitud nõudel oli võrreldes tammi esimese ülesandega, milleks oli eelkõige vee tõkestamine, marginaalne tähendus. Nimetatud teenistus oli iga poole aasta tagant toimunud ehitise funktsionaalsuse kontrollimise käigus muu hulgas alati leidnud, et tamm oli lõpetatud, mida kinnitavad ka vastavad sertifikaadid.

110 Komisjon vaidlustab asjaolu, et ehitustööd olid lõpetatud novembris 1992 ning et tammi töötamise nimel tehtud toimingud olid teisejärgulised.

111 Selle kinnituseks mainib komisjon Itaalia ametivõimude 23. mai 2000. aasta kirja, millele oli lisatud tööde lõpetamise sertifikaat, millest selgub, et esialgsed veetõkked ei olnud valmis ja akvedukt ei olnud lõpetatud. Komisjon lisab, et ta palus 19. detsembri 2000. aasta kirjas Itaalia ametivõimudelt täiendavat teavet, eriti mis puudutab tööde lõpetamist ja tammi töölehakkamise tegelikku või eeldatavat kuupäeva. Hageja teatas 21. veebruari 2001. aasta kirjas ajakava, mille kohaselt lõpetatakse ehitustööd enne 2. veebruari 2003.

112 Komisjon lisab, et kõnealused ehitustööd ei hõlmanud mitte üksnes tammikorpuse ehitamist, vaid ka Gibbesi ümbersuunamist, alavee kanalit, akvedukti, samuti muid ehitisi. Lisaks sellele selgitasid Itaalia ametivõimud oma abitaotluses ehitise

eesmärki, milleks oli asjaomase regiooni tööstusarengu edendamine. Sellest järeldub, et ehitis pidi olema igakülgselt lõpetatud ning töötama ettenähtud eesmärkide saavutamise nimel. Neil asjaoludel ei ole hageja esitatud peatööde ja teisejärguliste tööde eristamisel mõtet.

113 Neil tingimustel ei saanud komisjon teha muud kui sedastada, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmise kuupäeval olid kõnealuse abiga seotud ehitustööd lõpetamata.

Esimese Astme Kohtu hinnang

114 Kõigepealt tuleb tõsta esile, et vaidlustatud otsuse kuues põhjendus mainib üksnes seda, et tammikorpuse tööd olid lõpetatud, mitte tamm tervikuna.

115 Lisaks sellele ilmneb toimikust ja eelkõige 23. mail 2000 komisjonile saadetud kirjale lisatud ehitustööde lõpetamise sertifikaadist, et komisjon juhtis õigustatult tähelepanu asjaolule, et esialgsed veetõkked ei olnud valmis ning et akvedukt ei olnud lõpetatud, kuigi nende ehitustööd moodustasid kõnealuse projekti põhiosa.

116 Neil tingimustel tuleb järeldada, et ehitustööd, millele anti ERF-i abi, ei olnud vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal lõpetatud.

117 Järelikult tuleb teine väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

118 Eeltoodut silmas pidades tuleb hagi jätta rahuldamata.

Kohtukulud

119 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Esimese Astme Kohus võib sama artikli lõike 3 esimese lõigu alusel määrata kulude jaotuse, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks. Nimetatud artikli lõike 3 teine lõik näeb ette, et Esimese Astme Kohus võib määrata, et pool hüvitab kulud, mida ta on kohtu arvates põhjendamatult või pahatahtlikult teisele poolele tekitanud, isegi kui otsus on tehtud tema kasuks.

120 Käesolevas asjas on komisjon kohtuvaidluse kaotanud selles osas, mis puudutab vastuvõetavust. Lisaks sellele oli osa hageja hagi esitamiseks kantud kuludest põhjustatud vaidlustatud otsuse (vt eespool punkt 21) ebatäielikust olemusest. Esimese Astme Kohus peab seega õiglaseks, et komisjon kannab poole oma kohtukuludest. Järelikult tuleb otsustada, et hageja kannab enda kohtukulud ning temalt tuleb välja mõista komisjoni kohtukulud pooles ulatuses.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (esimene koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. **Lükata vastuvõetamatuse vastuväide tagasi.**

2. **Jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata.**

3. **Jätta hageja kohtukulud tema enda kanda ning mõista temalt välja komisjoni kohtukulud pooles ulatuses. Jätta komisjoni kohtukulud pooles ulatuses tema enda kanda.**

Vesterdorf Cooke García-Valdecasas

Labucka Trstenjak

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 18. oktoobril 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär Kohtu esimees

E. Coulon B. Vesterdorf